

שרה'לה גפני-בסון, הייתה מרצה במכללה והלכה לעולמה השנה לאחר שגופה נכנע למחלה קשה. אהבתה למרחבים ולנופים הייתה חלק מהמורשת שהעבירה לתלמידיה בשנים הרבות בהן לימדה וחינכה דורות של מורים ומורות. שרה כתבה את השורות הבאות שמלמדות יותר מכל על מסירותה לעבודתה ועל אהבתה לנופיה הפורחים של ישראל. גיליון זה של במעגלי חינוך מוקדש לזכרה.

מאלף לתו

מאת שרה גפני-בסון

אביב: "אתם יוצאים בחודש האביב" (שמות יג, 4)

היה זה אביב צבעוני במיוחד. כמויות גשם גדולות ירדו השנה ברחבי הארץ, בכלל, ובנגב, בפרט, ואף בעיתן – כך שהאדמה נותרה לחה ברצף, ומה שהביא לפריחה עשירה ונדירה במרבדי צבע נפלאים. שדה הכלניות שבצומת סעד היה אדום כאש עד שפרחיו הצפופים והרבים, הקשו להימנע מרמיסת פרחים, שכן לא היה שטח פנוי מירוק ואדום שאפשר דריכה על אדמה נטולת צומח.

הגעתי למקום בבוקר יום חמישי אחד, עם קבוצת סטודנטיות שלי, אותן התכוונתי ללמד על הנגב המערבי והצומח שבו. עלינו אל הגבעה הבווערת באש הכלניות והתחלתי את עבודת ההוראה שלי. בו ברגע שנאמרו מילותיי הראשונות פילח לפתע כאב עז את רגלי הימנית. היה זה כאב בלתי מזוהה – כזה שמעולם לא חשתי: לא התכווצות שרירים ואף לא נקע, כאבי רגל מוכרים, אלא כאב חד וצורב במעלה הירך, ובעצמה שכמותה מעולם לא חוויתי. ביקשתי סליחה לרגע וחיפשתי את התנוחה בה אוכל להמשיך ולדבר. ניסיתי עמידה, ישיבה, רגליים לימין, לשמאל ובאמצע – אבל הכאב המשיך להיות כבראשונה. לבסוף ניסיתי גם שכיבה, ושם מצאתי נוסחת פלא של השתרעות על בטני, כנחש השדה, כשרק ראשי מורם מהאדמה, ואז הוקל במקצת. וככה, אספתי את תלמידותיי סביבי והמשכתי ללמד.

ביקרתי באותו שדה עצמו מספר ימים קודם לסיור הזה. אז היה זה טיול חברים אותו הדרכת אני. כבר ביום ההוא חשתי כי אינני במיטבי, שאני חלשה מהרגיל ושעלייה קטנה לגבעה לא גבוהה קשה לי פתאום, אך כדרכי – התעלמתי מהרמז ההוא וחשבתי כי מקרה הוא, שמקורו בעייפות מצטברת של עבודת האביב והמרוץ אחרי הפריחות ברחבי הארץ.

אירוע השדה היה כהזוי: על רקע קסום של יפי פריחה אני בכאב שאין מילים לתארו. ואז – עם הניגוד הקיצוני הזה בין הנפלא לנורא הבנתי לעצמי: הוא שב !!! הוא, הסרטן שביקר אותי לפני כמעט תשע שנים... בת ארבעים ושמונה הייתי כשהתגלה גוש הסרטן. נותחתי, טופלתי בכימותרפיה, קיבלתי עשרות מנות קרינה, אבל המשכתי בחיי הרגילים בזמן הטיפולים ואף הגברתי פעילות כשהסתיים הכול. המשכתי לעבוד במשרה וחצי, ולה הוספתי גם טיולים, העברת השתלמויות וימי שדה רבים בארץ ובחו"ל. את הניתוח, שהצריך אשפוז בן שבוע ימים דאגתי לקבוע לזמן חופשת הסמסטר, כך שגם זה לא חייב בחופשת מחלה. חמש שנים הייתי בביקורות, בכל חצי שנה, ובתום שנות המבחן האלו שמחתי להתבשר: "את נקייה. המחלה לא שבה עד כה, וסיכוייה לחזור אפסיים. שלום ולא להתראות כאן".

את הסרטן הזה לקחתי בקלות רבה. לא פחדתי ממוות, לא חייתי בחרדה ובעצם התייחסתי לזה בדיוק כמו לשפעת או לדלקת בגרון.

הסיור בסעד הסתיים והמשכנו דרומה אל נחל הבשור. מן הגבעה האדומה, שעזבנו, הגענו למרחבי הלס הצהבהבים, המכוסים בפריחה עשירה של מרבדי עשבונים: פריחת סגולות של שלח, צהובות של ציפורני חתול וחרציות, לבנות של פרחי קחון ורותם וצבע אדום כהה וייני של כלניות קצרות גבעול, שצבען עמוק ומרוכז. אלפי פרפרים ודבורים התעופפו וזמזמו באוויר. הכול אמר חגיגה, ואילו כאבי שלי הלכו וגברו, אבל לא בת כפר, כמוני, עם מוסר עבודה כשלי, תקצר יום סיור ותבטל תורה כי... כואב לה.

שיניתי במעט את התכנית. ביטלתי את מסלול ההליכה שתכננתי, ובמקומו ערכתי תחנות לימוד בסמוך לאוטובוס במספר אתרים לאורכו של הנחל. גם שם חזרתי אל תנוחת הנחש השרוע על גחוונו, וכך סיפרתי אודות כל הנראה שם. למצפה שעל תל שרוחאן ולגשר החבלים, בהמשך הדרך, שלחתי את התלמידות בלעדי, ואז מצאתי מעט זמן למנוחה וחיפוש זוויות נוחות יותר להרגעת הכאב.

בשעת הצהריים עצרנו לארוחה בשדה ואז התרחקתי מעט, רבצתי על כר דשא דגנים ירוק, הבטתי לשמיים הכחולים ולמרחבי הפריחה האין סופיים, תוך נשימת האוויר המבושם מפריחת הרוותם המעודנת ומצאתי את עצמי משננת: "התענגי על כל זה, כי נראה שזהו האביב האחרון של חייך". עברה בי תחושה של פרידה אחרונה ממשוה קרוב ואהוב עלי, שבוודאי לא אזכה לראותו שוב.

עם לילה חזרתי לביתנו, ושם לא היה מנוס מלהכריז בקול: "אינני כתמול שלשום. אני מרגישה ובטוחה כי הסרטן חזר אלי, ובגדול". באחת הפלתי וחילקתי את כאבי עם בן זוגי, הנפלא, ששמע ודמע איתי. למחרת בבוקר התהפכו חיי. ממרחבי הטבע הטהורים והיפים עברתי היישר למרתף ההקרנות האפל בבית החולים.

ימים ספורים לאחר מכן אמורה הייתי להוביל קבוצת חברים בשבילי הר הגלבוע, בשיא פריחת האירוס, הנוריות, הדמומיות, החלבלוב וכל האחרים. את הטיוול הזה נאלצתי לבטל, וכה כתבתי לחברי:

"בעיצומה של פריחת האביב המשגעת, תוך כדי רדיפה אחרי מרבדי פריחה של צהוב, אדום וסגול, בין שלל פרפרים, דבורים וחיפושיות, המלאים כולם בחיי האהבה של הפרחים ובעלי החיים, מצאתי את עצמי בנפילה מצוק גבוה. היישר מתל שרוחאן, הצופה לבשור, ומנחל גרר הזורם השנה מים בכמויות אדירות ונדירות, צללתי אני היישר לקומת מרתף של בית חולים. צבעי השמיים, ירק העלים וריחות האביב הוחלפו באווירת חלוקים לבנים, מחלות, ריח תרופות וסביבה שהיא כה מנוגדת וכל כך לא ידידותית לפרא טבע שכמותי. כל זה אירע בחודש שכולו תוכנן לשדה, לסטודנטים שלי במכללות ובאוניברסיטה, למשתלמי משרד התיירות, וכמובן שגם לכם – חברים יקרים, שבתכני פרחים רציתי לפנק גם אתכם.

כעת אני מטפסת בדרך אחרת, בה אינני רוצה שותפים משום שצבעיה שחורים ואבניה חודרות ודוקרות. אולם, תמיכתו של בעלי ושל משפחה נהדרת, חברים רבים וסביבה אוהבת הם שדוחפים אותי במסלול לנסות ולנצח. ממני וממנו דרישת שלום חמה לכולכם. תיהנו מפריחת האביב, גם ללא הסברי, ושוב מתנצלת כי ביטלתי את הדרכתי."

לא הייתי בטיוול החליפי, בו הוקרא מכתבי זה, אך סיפרו לי על תגובה נרגשת, שאף הזילה דמעות מן הנוכחים. למחרת ביקשו את רשותי להדפיסו ולחלק לחברים, וכה עשו.

חלפו שבועיים. האשפוז הסתיים, בינתיים, ושבתי לביתי. בין ראשוני המבקרים הגיעו תלמידותיי ובידן תמונה גדולה וממוסגרת של שדה הכלניות שם, בסעד, ובגבו איחולים להחלמתי.

בו ביום הגיעו גם שני חברים ובידם... תמונה של שדה הכלניות בסעד, מהטיוול איתם שם. הכלניות, שנתלו בשני חדרים בבית, הוסיפו לי כוח לרצות לחיות ולראותן שוב, ובטבע. חמש שנים ויותר חלפו מאז.

ואני – שוב ראיתי שדות פרחים, נהנית, התבשמתי והרבצתי ידע אודותם גם באחרים. הרחתי עוד ועוד אביב משתולל ומבושם ובעיקר – המשכתי לחיות, כנגד כל הסיכויים.

